

Адміністративне право

УДК 342.95

Кононець Віта Петрівна

*кандидат юридичних наук , доцент кафедри
адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

Кононец Вита Петровна

*кандидат юридических наук, доцент кафедры
административного права, процесса и административной деятельности
Днепропетровский государственный университет внутренних дел*

Kononets Vita

*Doctor of Law, Associate Professor of the
Department of Administrative Law
Process and Administrative Activities
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*

**АНАЛІЗ СУДДІВСЬКОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ
ТЕХНІЧНИХ ПРИЛАДІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОРГАНАМИ
ПОЛІЦІЇ В РАМКАХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ
АНАЛИЗ СУДЕЙСКОЙ ПРАКТИКИ ПО ПРИМЕНЕНИЮ
ТЕХНИЧЕСКИХ УСТРОЙСТВ И ТЕХНИЧЕСКИХ СРЕДСТВ
ОРГАНАМИ ПОЛИЦИИ В РАМКАХ АДМИНИСТРАТИВНЫХ
ПРОИЗВОДСТВ**

**ANALYSIS OF THE JUDWISH PRACTICE ON APPLICATION OF
TECHNICAL DEVICES AND TECHNICAL ASSETS BY POLICE
ORGANIZATIONS IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS**

Анотація. Наукова стаття присвячена нормативно-правовому регулюванню законних підстав застосування працівниками Національної поліції технічних засобів фото-, кінозйомки, відеозапису, на підставі Закону

України «Про Національну поліцію». В результаті дослідження даної теми узагальнено матеріали Єдиного державного реєстру судових рішень щодо винесення судами постанов з питань пов'язаних із застосуванням технічних приладів. Розглядається законність використання технічних засобів та надання відео документів доказом у судовому процесі. Проаналізовано питання застосування відеозапису, яке повинно забезпечити найбільш точну і повну фіксацію фактів, що мають доказове значення. Внесені пропозиції та рекомендації стосовно вдосконалення нормативної бази в частині застосування превентивних заходів органами Національної поліції. Охарактеризовано низку складнощів в правоохоронній діяльності за відсутності даного технічного права у працівників поліції.

Ключові слова: *технічні засоби, відео документи, доказ, Національна поліція, законодавство.*

Анотація. *Научная статья посвящена нормативно-правовому регулированию законных оснований применения работниками Национальной полиции технических средств фото-, киносъемки, видеозаписи, на основании Закона Украины «О Национальной полиции». В результате исследования данной темы обобщены материалы Единого государственного реестра судебных решений о вынесении судами постановлений по вопросам, связанным с применением технических приборов. Рассматривается законность использования технических средств и предоставления видео документов доказательством в судебном процессе. Проанализированы вопросы применения видеозаписи, которое должно обеспечить наиболее точную и полную фиксацию фактов, имеющих доказательственное значение. Внесены предложения, и рекомендации по совершенствованию нормативной базы в части применения превентивных мер органами Национальной полиции. Охарактеризованы ряд сложностей в правоохранительной деятельности при отсутствии данного технического права у работников полиции.*

Ключевые слова: *технические средства, видеодокументы, доказательство, Национальная полиция, законодательство.*

Summary. *The scientific article is devoted to the legal regulation of legal grounds for the use by the National Police of technical means of photo, film, video, on the basis of the Law of Ukraine «On the National Police». As a result of the study of this topic, the materials of the Unified State Register of Court Decisions concerning the issuing of rulings by the courts on issues related to the use of technical devices are summarized. The legality of the use of technical means and the provision of video documents by evidence in the court proceedings is considered. The question of the use of video recording, which should provide the most accurate and complete fixation of facts that have probative value, is analyzed. The suggestions and recommendations concerning the improvement of the regulatory framework for the application of preventive measures by the National Police are presented. A number of complications in law enforcement activities were characterized in the absence of this technical law from police officers.*

Key words: *hardware, video, proof, of the national police, the law.*

Постановка проблеми. Питання пов'язані з використанням поліцією технічних приладів, зокрема у процесі здійснення фото і відео-фіксації, а саме при порушенні правил дорожнього руху є на даний час досить актуальними. Вона грає велику роль у пошуках злочинців та правопорушників, допомагає збирати докази, досліджувати документи та інших речові докази. І тому потрібно визначити правові підстави, значимість даного питання та взагалі доречність застосування працівниками поліції цих засобів.

Тому відсутність даного права у працівників поліції тягне за собою низку складнощів в правоохоронній діяльності, наприклад: значне зниження рівня слідства, зменшення ефективного ведення профілактичної роботи, а в

майбутньому це може стати передумовою збільшення рівня шахрайства, хабарів, адміністративних та кримінальних правопорушень.

Таким чином, поліція використовує різного роду технічні засоби, засоби фото- та відео-фіксації та засоби фіксації звуку під час документування обставин скоєння злочинів і проступків, в тому числі й в громадських місцях, а також безпосередньо дій працівників Національної поліції, під час виконання покладених на них завдань. Саме по собі застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, є значним, прогресивним кроком уперед, який спрямований у першу чергу на підвищення якості публічної безпеки громадян та взагалі утвердження правосуддя в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науці проблеми застосування технічних засобів є предметом уваги низки вчених, серед яких потрібно відзначити таких науковців як О. В. Джафарова, О. В. Керевич [19], С. О. Шатрава [19], В. Б. Вишня [18], М. Ф. Сокиран [20], Д. В. Смерницький [21] та інші.

Особливості вирішення проблемних питань пов'язаних з використанням поліцією технічних приладів, зокрема у процесі здійснення фото і відео-фіксації, а саме при порушенні правил дорожнього руху. Тому приведення чинного законодавства до відповідності грає важливу роль у тому числі щодо пошуках злочинців та правопорушників, допомагає збирати докази, досліджувати документи та інших речові докази. І тому потрібно визначити правові підстави, значимість даного питання та взагалі доречність застосування працівниками поліції цих засобів.

Мета статті. Метою даної статті є визначення законності використання та застосування технічних засобів для фіксації порушень правил дорожнього руху та припинення, профілактики таким чином

протиправних дій зі сторони водія, за які передбачена адміністративна, кримінальна та цивільно-правова відповідальність.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- узагальнити матеріали Єдиного державного реєстру судових рішень щодо винесення судами постанов з питань пов'язаних із застосуванням технічних приладів при фіксації неправомірних дій;
- сформулювати пропозиції та рекомендації стосовно вдосконалення нормативної бази в частині застосування превентивних заходів органами Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши дані з Єдиного державного реєстру судових рішень хочу зазначити, що в більшості випадків суд керуючись та спираючись на ст. 251 КУпАП цілеспрямовано за незрозумілих обставин виносять рішення про відмову у визнанні саме того чи іншого відеозапису доказом по адміністративній справі. Отже, в даному випадку, коли витримана процедура застосування відео зйомки правопорушення є незрозумілою позиція суду, чому саме в порядку ст. 251 КУпАП відеозапис не є доказом? Чому суд не завжди сприймає запис з відео реєстратора, як явний факт вчиненого правопорушення що не потребує додаткової та більшої доказової бази? Насамперед хочеться зауважити, що це є досить складним явищем в судовій діяльності, адже важко однозначно стверджувати взагалі на яких підставах суд приймає те чи інше рішення, не завжди дотримуючись норм КУпАП. На мою думку, суд під час вирішення справи при винесенні вироку враховує свої власні переконання стосовно даної справи та діє відповідно до ситуації що склалася. Тим більше хочу зауважити, що даний факт не є з правової точки зору правильним, тому що не відповідає саме таким вимогам як неупередженість та об'єктивність. Тому для розкриття проблематики з приводу розгляду судами адміністративних справ, в частині залучення доказової бази фото та відео фіксації, доцільно розглянути ряд винесених

постанов судом. Оскільки, якщо звернутися до статистики оскарження винесених рішень по ст. 130 КУпАП, то стан її залишається незрозумілим та постійно змінюється, але зріст все одно вбачається.

Враховуючи різноманітний характер і вибраний напрям до проведення суддею судового розгляду слід зауважити на тому, що вибраний шлях безперечно впливає на хід та результати процесу у суді. Найчастіше у вироках чи інших рішеннях суду вбачається неоднозначність при задоволенні чи відмові залучення у якості доказів результати фото- чи відеозйомки. В одному випадку у разі відсутності такого виду доказу суддя витребує залучення або виїмку такого запису, що власне затягує час проведення судового процесу. А в інших – навпаки, за наявності необхідного відео заперечує їх доказовий характер та взагалі відхиляє можливість долучити до справи. Така позиція суддів дуже неоднозначна, незрозуміла і потребує детального вивчення із наукової та практичної точки зору та в подальшому із формуванням та затвердженням інструкції щодо визначення алгоритму дій при оцінці відео-доказів для різних категорій справ з урахуванням всіх важливих аспектів. Так як в окремих випадках допустимість відеозапису може роз'яснити та прискорити розгляд справи із справедливим та законним винесенням вироку судом. А за відсутності відповідного носія доказу судовий розгляд може зайти в глухий кут та навіть у гіршому випадку притягнути до відповідальності невинну особу, що в наш час трапляється досить таки часто.

Дослідивши постанову апеляційного суду по справі за № 490/11314/16-п від 24.02.2017 в м. Миколаїв, хочу акцентувати увагу, на тому факті що суб'єктом вчинення правопорушення є волонтер АТО Степан Панчук, який перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння два рази був зупинений працівниками поліції.

За результатом першого судового розгляду суд виніс рішення не на користь волонтера, а саме *«визнати винним у вчиненні адміністративного*

правопорушення, передбаченого ч.1 [ст.130 КУпАП](#) та накладити адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі 600 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 10200 /десять тисяч двісті/ гривень з позбавлення права керування транспортними засобами строком на 1 /один/ рік. Стягнути з ОСОБА_1 судовий збір у розмірі 320 грн. 00 коп. в дохід держави. У клопотанні громадської організації «УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ОСОБА_4 ОСОБА_2» про передачу матеріалів у справі про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ч.1 [ст.130 КУпАП](#) на розгляд громадської організації «УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ОСОБА_4 ОСОБА_2» - відмовити». Але не все так гарно як здавалося на перший погляд, за результатами розгляду апеляційного подання суд все ж таки звільнив дану особу від відповідальності: «...Заслухавши пояснення ОСОБА_1, дослідивши матеріали справи, враховуючи обставини адміністративного правопорушення, характер вчиненого правопорушення та дані про особу, який у вчиненому щиро розкався, позитивно характеризується громадською організацією, а також його зайняття волонтерською діяльністю, з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи правопорушника вважаю за доцільне **звільнити його від адміністративної відповідальності та застосувати до нього захід громадського впливу...Передати матеріали справи про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ч.1 ст.130, ч.1 ст.130 КУпАП на розгляд громадської організації «Всеукраїнський союз ветеранів АТО», що за адресою - м. Пустомити, вул. Кандиби,5/6. Проведення по справі про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 – закрити».**

Причиною того можна вважати внесення змін до ст. 130 КУпАП, а саме оскільки за керування автомобілем у стані сп'яніння одразу передбачене позбавлення права керування строком на 1 рік, то є сенс оскаржувати протоколи патрульної поліції, винесені за ч. 1 ст. 130 статті

КУпАП та постанови судів про притягнення особи до відповідальності за вказаною статтею [4].

Таким чином, якщо повернутися до аналізу вироків можна дійти висновку, що існує дві причини за яких суд задовольняє оскарження у повному обсязі: незаконність складення протоколу та клопотання про призначення експертизи відео запису поліцейських.

Лише на основі вищезазначених нюансів суд вирішує справу на користь правопорушника.

Поліцейський відеозапис являє собою систему видів, методів і прийомів зйомки, які застосовуються при проведенні фіксування або профілактики незаконних дій, з метою надання суду наочного доказового матеріалу. Застосування відеозапису повинно забезпечити найбільш точну і повну фіксацію фактів, що мають доказове значення. Відео зйомка не підміняє фотографію, а доповнює її, дозволяє фіксувати об'єкти не тільки в статиці, а й у динаміці.

На жаль, на сьогоднішній день патрульна поліція використовує не ліцензійні технічні засоби, тому було б доречним і доцільним створити відповідну технічну базу для забезпечення поліції унікальними, функціональними засобами фото-, відеозйомки для ефективності діяльності та недопущення незаконних і заборонених проявів (шахрайства, корупції) щодо засобів та інформації, яка зберігається на ній.

Також хочу зупинитися на недоліках певних відомчих нормативно-правових актах, а саме «Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події» затверджену Наказом № 1377 від 06.11.2015р. Саме в даній інструкції відсутні положення чіткого строку зберігання документів про факт реєстрації правопорушення, взагалі немає відомостей про те як реєструються технічні показання та де зберігаються, також у II розділі пункті 3 даної інструкції зазначено, що матеріали про вчинення

правопорушення, які містить ознаки кримінального, заборонено передавати до іншого органу поліції без реєстрації в журналі ЄО та внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, тобто знову ми бачимо прогалину в даному документі, де не вказано знову ж таки нічого про інформацію з технічних приладів. Тому, на мою думку, було б доречним створити єдину базу до загальних функцій якої входили б ще такі, як збереження інформації протягом терміну оскарження та можливості надання її з відповідного серверу до суду. Як результат на необхідне вважаю створити певну інструкцію «Про затвердження взаємодії органів Національної поліції та суду щодо надання доказової відео-інформації з електронних серверів», що прискорить обмін записами та їх дослідження і в подальшому допустимості як доказу у суді.

Висновки з даного дослідження і перспектива подальшого розвитку у даному напрямку:

1. В результаті аналізу судової практики та викладеного матеріалу щодо застосування фото та відео-фіксації в діяльності Національної поліції та взагалі закріплення відповідного інституту, слід зазначити, що відеозапис як доказ у суді є найбільш дієвим та найменш корумпованим. Адже взявши до уваги положення статті 84 КПК де зазначені джерела доказів, можна дійти висновку, що наприклад висновок експерта можна сфальсифікувати за рахунок підкупу експерта; показання свідка чи інших очевидців взагалі купити. А от відеозапис – він як наявний то і буде існувати зі всіма подальшими наслідками, як позитивними так і негативними. Також відеозапис забезпечує реальне сприйняття подій, що відбулися в минулому без спотворення на відміну від показань інших осіб, які в своїй розповіді керуються здогадками та лише своїм суб'єктивним баченням тої чи іншої ситуації.

2. Встановлена необхідність на рекомендаційному та обов'язковому характері здійснення відеозапису та відеофіксації. У зв'язку з

останніми змінами в законодавстві, що вже є обов'язковою нормою, в частині фіксації деяких слідчих (розшукових) дій, що закріплюється в КПК України завдяки чому виділяє необхідність та важливість в подальшому використанні отриманого запису.

Література

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 58-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Прийнятий 7 грудня 1984р. / Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1984 - додаток до №51 - Ст. 1122.
3. Наказ від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>
4. Оскарження постанови по ст. 130 КУпАП. URL: <http://pravova-rada.com/ua/296-obzhalovanie-postanovlenija-po-st-130-kuoap>
5. Наказ Департаменту патрульної поліції НПУ від 03.02.2016 року № 100, яким затверджено «Інструкцію про порядок зберігання, видачі, приймання, використання нагрудних відеокамер (відеореєстраторів) працівниками патрульної поліції та доступ до відеозаписів з них».
6. Наказ Департаменту патрульної поліції НПУ від 24.11.2015 № 14/1 «Про порядок зберігання, використання відеозапису з відеореєстраторів патрульних».
7. Справа № 63/161-10 Харківського апеляційного господарського суду. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12456762>.
8. Постанова Ленінського районного суду м. Полтави у справі № 553/2145/16-а від 31.01.2017 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64684285>.

9. Постанова Ленінського районного суду м. Запоріжжя у справі № 334/6497/16-а від 25.11.2016 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63833135>.
10. Постанова Кіровоградського районного суду Кіровоградської області у справі № 390/351/17 від 17.03.2017 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
11. Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда у справі № 405/2388/17 від 20.06.2017 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
12. Постанова Шевченківського районного суду м. Запоріжжя у справі № 336/4022/16-а від 23.01.2017 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
13. Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда у справі № 405/1281/17 від 09.06.2017 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
14. Постанова Семенівського районного суду Полтавської області у справі № 547/392/15-а від 16.06.2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
15. Постанова Бобринецького районного суду Кіровоградської області у справі № 383/1307/15-а від 14.12.2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54312216>
16. Постанова Кіровоградського районного суду Кіровоградської області у справі № 390/1535/16-а від 23.09.2016 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
17. Постанова Олександрійського районного суду Кіровоградської області у справі № 397/1064/16-а від 14.09.2016 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61374232>.
18. http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/konf_23.12.16_zbirnuk.pdf
19. http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/01_2013/13kovnku.pdf

20. Сокиран М.Ф. Застосування технічних засобів фіксації процесу та результатів виїмки / М.Ф. Сокиран // Криміналістичний вісник. – 2011. – №1. – С. 83–88.
21. http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/SOU-fin.pdf

Reference

1. About the National Police: Law of Ukraine dated July 2, 2015 No. 58-VIII / Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2015. - No. 40-41.
2. Code of Ukraine on Administrative Offenses. Adopted December 7, 1984 // Bulletin of the Supreme Council of the Ukrainian SSR. - 1984 - supplement to number 51 - art. 1122
3. Order of 06.11.2015 № 1377 "On approval of the Instruction on the procedure for keeping unified records in police authorities statements and reports of criminal offenses committed and other events". URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>
4. Appeal against the decree on Art. 130 KUpAP. URL: <http://pravova-rada.com/ua/296-obzhalovanie-postanovlenija-po-st-130-kuoap>
5. Order of the Department of the Patrol Police of the National Police of Ukraine from 03.02.2016 № 100, which approved the "Instruction on the procedure for storage, issuance, acceptance, use of chest video cameras (video recorders) by patrol police officers and access to video recordings from them";
6. Order of the Department of Patrol Police of the National Olympic Committee from November 24, 2015 № 14/1 "On the order of storage, use of video recordings from video recorders patrol";
7. Case number 63 / 161-10 of the Kharkiv Economic Court of Appeal. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12456762>.

8. Resolution of the Leninsky District Court of Poltava in case No. 553/2145/16-a dated January 31, 2017. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64684285>.
9. Resolution of the Leninsky District Court of Zaporizhzhia in case No. 334/6497/16-a dated November 25, 2016. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63833135>.
10. Resolution of Kirovograd District Court of Kirovohrad Oblast in case No. 390/351/17 of 17.03.2017. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
11. Resolution of the Leninsky District Court of Kirovohrad in the case No. 405/2388/17 of 20.06.2017. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
12. Resolution of the Shevchenkivsky District Court of Zaporizhzhia in case No. 336/4022/16-a dated January 23, 2017. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
13. Resolution of the Leninsky District Court of Kirovohrad in the case No. 405/1281/17 dated June 9, 2017. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
14. Resolution of the Semeniv district court of Poltava region in case No. 547/392/15-a from 06/16/2015. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
15. Resolution of the Bobrinetsky District Court of the Kirovograd region in case No. 383/1307/15-a dated 14.12.2015. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54312216>
16. Resolution of Kirovograd district court of Kirovograd region in case number 390/1535/16-a from September 23, URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
17. Resolution of the Alexandria District Court of the Kirovohrad Oblast in case No. 397/1064/16-a dated 14.09.2016. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61374232>.